

Kunera van Leefdael

Dochter uit een rijk en succesvol Rhenens geslacht en een Middeleeuwse geletterde vrouw

Kunera van Leefdael (ca. 1430-1518) is de dochter van Denys van Leefdael (ca. 1395-1492), die de belangrijke functie van bisschoppelijk muntmeester te Rhenen vervult en Margriet van Wees. De familie is zeer rijk aan geld, grond en goederen maar vereert ook trouw Sinte Cunera, gelet op het feit dat meerdere dochters uit het geslacht haar naam krijgen.

Kunera's getijdenboek

Wij komen Kunera op het spoor omdat op de laatste bladzijde van Kunera's getijdenboek staat opgetekend: *'Item dit boeck hort joffer Kunera van Lefdael Nys van Lefdales dochter'*. Haar getijdenboek uit omstreeks 1415, is nu het oudste dat zich in de Universiteitsbibliotheek van de Universiteit Utrecht bevindt. Uiteraard nog handgeschreven en ook met de hand prachtig geïllustreerd.

In de late Middeleeuwen is een getijdenboek in de volkstaal, het meest verbreide gebedenboek voor de privédevotie van leken. Als zodanig een fenomeen dat vrijwel alleen in de noordelijke Nederlanden voorkomt. Vanaf het laatste kwart van de 14e eeuw kent het getijdenboek in het Middelnederlands een steile opgang. Duizenden worden gemaakt.

Leesvaardigheid

Kunera kan dus lezen. Zij is een uitzondering in Europa, maar in onze streken is een leesvaardige vrouw niet zeldzaam, zeker niet in de hogere kringen. Het getijdenboek dient ook als studieboek waaruit kinderen kunnen leren lezen. De kinderen uit haar twee huwelijken, het eerste met Philip Willem Schoutensz en het tweede met Amelis Uteneng, zullen het boek dan ook vaak gezien hebben.

Waar is het gemaakt?

Kunera's getijdenboek bestaat eigenlijk uit twee delen, waarvan het eerste zich in de Morgan Library in New York bevindt en het tweede deel in Utrecht. Het getijdenboek is minder uitgebreid verluchtigd dan sommige andere getijdenboeken uit dezelfde werkplaats, maar onmiskenbaar uit de 'Utrechtse School'. Middeleeuwse verluchtters organiseren zich in kleine werkplaatsen waar meerdere schilders werken in een overeenkomstige stijl. Het gebedenboek voor Maria van Gelre is een zeer prestigieuze opdracht voor deze werkplaats, maar zij leveren meer handschriften af. Op grond van stijl en randdecoratie kan de activiteit van deze werkplaats worden gedateerd in de periode 1415-1420. Kunera is dus niet de eerste bezitster van het Getijdenboek.